

§ 1 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse hade kommit in från Valprövningsnämnden:

Berättelse om granskning av bevis för ny ledamot av riksdagen

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Amanda Palmstierna (MP) utsetts till ny ledamot av riksdagen från och med den 8 september 2025 sedan ledamoten Märta Stenevi (MP) av sagt sig uppdraget och riksdagen godkänt detta (prot. 2024/25:135 § 4).

Valprövningsnämnden har enligt 14 kap. 30 § vallagen (2005:837) denna dag granskat beviset för den nya ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen.

Stockholm den 11 september 2025

Svante O. Johansson

ordförande

/Sara Dadnahal

sekreterare

§ 2 Avsägelse

Talmannen meddelade att Louise Meijer (M) av sagt sig uppdraget som ledamot i konstitutionsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Moderaternas partigrupp anmält Mats Green som ledamot i konstitutionsutskottet.

Talmannen förklarade vald till

ledamot i konstitutionsutskottet

Mats Green (M)

§ 4 Meddelande om debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande

Talmannen meddelade att debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande skulle äga rum *måndagen den 22 september kl. 13.00*.

§ 5 Anmälan om faktrapomemorior

Talmannen anmälde att följande faktrapomemorior om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2025/26:FPM2 Beslut om att underteckna och ingå FN:s konvention mot it-brottslighet *COM(2025) 415, COM(2025) 417* till justitiekommittén

2025/26:FPM3 EU:s fleråriga budgetram för perioden 2028–2034 *COM(2025) 570, COM(2025) 571, COM(2025) 572* till finansutskottet

2025/26:FPM4 Förslag till beslut om system för EU:s egna medel för perioden 2028 och framåt *COM(2025) 574* till finansutskottet

2025/26:FPM5 Förslag till förordning om inrättande av ett nytt ramverk för uppföljning av budgetutgifter och genomförande *COM(2025) 545* till finansutskottet

2025/26:FPM6 Förordning om Europeiska socialfonden som del av den nationella och regionala partnerskapsplanen för perioden 2028–2034 *COM(2025) 558* till arbetsmarknadsutskottet

2025/26:FPM7 Förordning om stöd för inre säkerhet 2028–2034 *COM(2025) 542* till justitiekommittén

2025/26:FPM11 Förordning avseende Europeiska regionala utvecklingsfonden (inklusive Interreg) och Sammanhållningsfonden *COM(2025) 552* till näringsutskottet

2025/26:FPM12 Reformpaket för den gemensamma jordbrukspolitiken efter 2027 *COM(2025) 560, COM(2025) 554, COM(2025) 553* till miljö- och jordbruksutskottet

2025/26:FPM15 Förordning om EU:s civilskyddsmekanism och unionens stöd till beredskap och insatser vid hälsokriser *COM(2025) 548* till försvarsutskottet

2025/26:FPM16 Programmet AgoraEU 2028–2034 *COM(2025) 550* till kulturutskottet

2025/26:FPM17 Fonden för ett sammanlänkat Europa *COM(2025) 547* till trafikutskottet

2025/26:FPM18 Förordning om etablering av EU:s program Erasmus+ för 2028–2034 *COM(2025) 549* till utbildningsutskottet

2025/26:FPM19 Förordning om Horisont Europa 2028–2034 *COM(2025) 544, COM(2025) 543* till utbildningsutskottet

2025/26:FPM20 Förordning om instrumentet Europa i världen *COM(2025) 551* till utrikesutskottet

2025/26:FPM21 Genomförandet av EU:s strategi för global hälsa *COM(2025) 392* till socialutskottet

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2025/26:6 till försvarsutskottet

2025/26:10 till utbildningsutskottet

2025/26:12 till socialutskottet

2025/26:14 till finansutskottet

EU-dokument

COM(2025) 559 till miljö- och jordbruksutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 6 november*.

§ 7 Svar på interpellation 2024/25:742 om färdplan för nationell digital infrastruktur

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Anna Vikström har frågat mig om jag avser att agera för att en färdplan för nationell digital infrastruktur ska fastställas i närtid, och i så fall av vem. Anna Vikström har också frågat mig om jag avser att lägga fram förslag på lagstiftning för att realisera genomförandet av en nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvård och EHDS primäranvändning, och i så fall inom vilka domäner.

Regeringen har redan vidtagit flera konkreta åtgärder för att förbereda och genomföra en nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvård.

I januari 2022 fick en utredare (S 2024:A) i uppdrag att analysera och föreslå åtgärder som möjliggör en nationell digital infrastruktur för hela hälso- och sjukvården med fokus på de rättsliga förutsättningarna samt analysera och ta fram förslag kopplade till det europeiska hälsodataområdet, EHDS.

Utredningen har hitintills lämnat tre delbetänkanden. Det första avsåg kostnadsberäkningar kopplat till EHDS, det andra avsåg ansvarsfördelningen av uppgifter kopplat till sekundäranvändning enligt EHDS – det vill säga hur patientdata får användas för andra ändamål än direkt vård, såsom forskning och statistik – och den tredje avsåg rättsliga förutsättningar för nationell vårdförmedling. Regeringen har agerat på samtliga betänkanden och kommer att lägga fram en proposition till riksdagen gällande nationell vårdförmedling, vilket framgår av regeringens propositionsförteckning. Utredningen ska lämna ytterligare ett delbetänkande i september i år och därefter slutredovisa sitt uppdrag senast den 1 april 2026.

Vidare fick E-hälsomyndigheten i juni 2023 i uppdrag att ta fram ett förslag till genomförande av den nationella digitala infrastrukturen. Uppdraget slutredovisades i april 2024. E-hälsomyndigheten fick den 20 juni 2024 även uppdraget att ta vidare förslagen i färdplanen för genomförande av en nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvården. Vid genomförandet av uppdraget skulle myndigheten prioritera de infrastrukturkomponenter och strukturer som är nödvändiga för att Sverige ska leva upp till den preliminära överenskommelsen om EHDS rörande primäranvändning. Uppdraget slutredovisades den 28 februari 2025. I myndighetens slut-

rapport finns en tidssatt leveransplan där myndigheten redovisar vilka infrastrukturella komponenter som ska sättas i drift och när.

Parallellt med uppdraget att ta vidare den föreslagna färdplanen har regeringen gett E-hälsomyndigheten i uppdrag att påbörja utvecklingen av fler nödvändiga komponenter för infrastrukturen som pekats ut i färdplanen, till exempel en katalog över vårdgivare och utförare av socialtjänst, som bland annat möjliggjort vårdsoektjänsten. Myndigheten ska också driftsätta ett patientdataindex, PDI, och en nationell tjänsteadresseringskatalog, NTAK, vid årsskiftet. Det är komponenter som utgör grund för att information ska kunna följa patienter oavsett vårdgivare.

Utöver dessa uppdrag pågår även ett omfattande arbete inom Regeringskansliet för att omhänderta ett antal betänkanden med bäring på den digitala infrastrukturen. Flera av betänkandena har kopplingar till varandra, den nationella digitala infrastrukturen och arbetet med genomförandeakter på EU-nivå kopplat till EHDS. Arbetet med betänkandena behöver därför harmoniseras med utvecklingen av organisatoriska strukturer, teknisk utveckling och det EU-gemensamma arbetet med genomförandeakterna kopplat till EHDS.

Tre av betänkandena omhändertas helt eller delvis genom EHDS-förordningen. Utöver dessa produkter bereds åtta betänkanden med bäring på den nationella digitala infrastrukturen för närvarande inom Regeringskansliet.

Ett omfattande arbete sker således inom Regeringskansliet och ute på myndigheterna för att möjliggöra genomförandet av en nationell digital infrastruktur för hälso- och sjukvård samt implementeringen av EHDS.

Anf. 2 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, socialministern, för svaret på mina frågor!

Det är kanske inte helt lätt för åhörare att förstå vad detta handlar om. Vad är till exempel en nationell digital infrastruktur? Jag skulle börja med att säga att de tjänster som man som patient kan logga på till via 1177, till exempel att se sina förskrivna läkemedel och delar av sin journal, bygger på att det finns en digital infrastruktur i hela Sverige. Det kan dock diskuteras hur nationell den är, då framför allt en del privata vårdgivare inte är anslutna.

Med en nationell digital infrastruktur avser regeringen det sammanhang av tekniska och organisatoriska resurser som stöder informationsutbytet mellan och inom olika verksamheter och sektorer. Min första fråga till statsrådet handlade om de förslag till färdplan som ansvarig myndighet lämnade till regeringen. Jag frågade om statsrådet avser att agera för att en färdplan för nationell digital infrastruktur ska fastställas i närtid, men jag tycker inte att socialministern har gett ett tydligt svar när det gäller beslut om färdplan. Det som finns är två färdiga utredningar. Vi menar att det nu börjar bli dags att vara konkret och tydlig mot alla inblandade aktörer, verksamheter och sektorer, vilket är väldigt många.

En nationell digital infrastruktur består av många olika delar. Vilka delar behöver fås på plats först? Som socialministern svarat finns förslag från E-hälsomyndigheten, som har lämnat två utredningar och en färdplan till regeringen.

Vi har sett fram emot information om hur det går med färdplan och utredningar här i riksdagen, för till oss har ingenting hittills kommit som antyder när den nationella digitala infrastrukturen blir verklighet.

Faktum är att förutom de två stora utredningar som den socialdemokratiska regeringen tillsatte under förra mandatperioden, och som är klara, har regeringen gett väldigt många nya utredningsuppdrag. De är så många att det verkligen ser ut att behövas en färdplan som klargör i vilken ordning allt detta ska realiseras, av vem, hur och när.

En annan fråga som borde besvaras i en färdplan är den om relationen till den digitala infrastruktur som jag nämnde inledningsvis, nämligen den som regioner och kommuner driver via 1177 och Inera. Det tas upp i utredningen, i en färdplan, hur den skulle kunna se ut.

Vi socialdemokrater är i grunden positiva till en nationell digital infrastruktur. Vi vill gärna se en färdplan som kan skapa tydlighet och förutsägbarhet för berörda aktörer, prioritera det som är viktigast och implementera detta stegvis i rätt ordning.

Ska jag tolka socialministerns svar som att E-hälsomyndigheten själv beslutar om färdplansutredningen och dess innehåll? Det verkar ju osannolikt att E-hälsomyndigheten kan besluta vilka andra myndigheter som ska ansvara för vad i den nationella digitala infrastrukturen.

För att få klarhet upprepar jag min fråga: Avser socialministern att agera för att en färdplan för en nationell digital infrastruktur ska beslutas eller fastställas i närtid och i så fall av vem?

Anf. 3 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Först vill jag tacka för att Anna Vikström ställde frågan. Jag skulle säga att det här är en av de mest underskattade sakerna för att få på plats en bättre hälso- och sjukvård i Sverige. Om vi får en nationell, digital infrastruktur där informationen följer patienten vart man än ska och vilken vårdgivare det än handlar om finns informationen tillgänglig där man behöver den för personalen men också för patienten.

Det handlar i grunden om patientsäkerhet. Man ska inte behöva upprepa sin sjukdomshistoria vart man än kommer. Personalen ska inte behöva stansa in samma uppgifter två eller ibland tre gånger. Dessutom vet vi hur viktigt det är för patientens trygghet att någon vet ens situation när man av olika skäl dyker upp på en vårdmottagning.

När jag klev in på Socialdepartementet blev jag förvånad över hur lite av detta vi har på plats. Det är näst intill fascinerande att man kan följa en strumpa som beställs från Italien. Var den än är i Europa vet man var den är, när den kommer fram och vilken status den har. Detta gäller inte för patienter.

Det är därför vi gör allt detta och tar fram utredning på utredning när vi upptäcker att vi måste ha juridiken och det praktiska på plats. Alla dessa saker behöver finnas. Men då blir det lite stökigt. Det är som när ett antal hantverkare ska in i ett hus. Vem ska in när och göra vad för att det hela ska fungera?

Vi har fått ett väldigt bra underlag från E-hälsomyndigheten om detta, och nu behöver vi naturligtvis fatta beslut om när dessa byggstenar ska komma på plats. Ett antal saker behöver göras.

Jag är mån om dialog och har därför skapat ett råd med företrädare för landets regioner, till exempel från it-sidan men också från ledningarna ute

i regionerna. Vi har även en nationell samordnare som ska förankra arbetet och diskutera med alla inblandade så att vi inte gör något i onödan eller bygger saker som redan finns. Det finns jättestora problem med dagens struktur.

Jag är väldigt glad över Anna Vikströms engagemang. Staten behöver sätta ned foten och säga vilken standard som ska gälla och att alla behöver ansluta sig till systemet för att det ska funka. Det är något som saknats tidigare. Fram till för ett par år sedan tänkte man sig att det här skulle lösas genom frivillig samverkan, men det har inte fungerat.

Dessutom är det på många sätt ett stort problem att huvuddelen ligger i ett bolag, Inera, som vi inte har insyn i eller rådighet över. De gör i många avseenden ett bra arbete, men till exempel kunde staten under pandemin inte använda sig av den här infrastrukturen för att det fanns privaträttsliga och andra skäl som gjorde att det inte var möjligt.

Det finns alltså mycket vi behöver ändra på för att åstadkomma det vi vill, nämligen att vårdinformationen ska vara tillgänglig oavsett om huvudmannen är kommunal eller regional eller om den är privat eller offentlig. Alla behöver vara anslutna och vara det på ett sätt som gör att man kan byta information med varandra. Allt som nu pågår för att göra det möjligt är vad jag har redovisat i mitt svar.

Jag återkommer gärna till riksdagen med ytterligare tydlighet kring när saker och ting ska ske och i vilken ordning. Jag tycker dock att jag har redovisat vilka processer som är igång för att klara det stora åtagande som vi har tagit på oss. Det här är helt nödvändigt för patienterna och för personalen.

Anf. 4 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tackar socialministern för inlägget.

Jag instämmer både om nyttan och i problembeskrivningen, men jag har ändå inte fått svar på min fråga om när det kommer en färdplan. Vi efterfrågar en sådan, eftersom det skulle ge en tydlighet och förutsägbarhet för alla berörda aktörer så att de kan prioritera det som är viktigast i rätt ordning. Det skulle också klargöra relationen till den befintliga digitala infrastrukturen. Självklart ingår det europeiska hälsodataområdet i detta.

Min andra fråga handlade om lagstiftning för att realisera genomförandet av en nationell digital infrastruktur inklusive EHDS och i så fall inom vilka områden och domäner det skulle gälla. Regeringen har svarat att det kommer en proposition om en nationell vårdförmedling, och det är bra att veta, men mer behövs.

Regeringen har själv skrivit att det saknas en nationell digital infrastruktur, vilket även socialministern säger här, som omfattar samtliga aktörer som berörs av hälso- och sjukvårdslagen och tandvårdslagen. Konsekvenserna av det är att det finns stora informationsluckor för patienter och vårdgivare som använder nuvarande tjänster inom 1177, eftersom inte alla vårdgivare är anslutna eller bara är anslutna till vissa delar. Det är inte alls bra.

I utredningen om en färdplan framgår att det kommer att krävas lagstiftning för att realisera en nationell digital infrastruktur. Exempel som nämns i utredningen är att de offentliga och privata vårdgivarna har så kallad uppgiftsskyldighet och skyldighet att ansluta till och använda delar av infrastrukturen.

Låt oss ta nationell vårdförmedling som exempel, något som även socialministern nämnde. Kommer det att framgå i den kommande lagstiftningen hur det ska gå till att få de privata utförarna att ansluta? Det kommer att behövas.

Låt oss titta på den nationella läkemedelslistan och hur det har gått med den. Lagstiftningen kom ursprungligen 2018. Trots det har den nationella läkemedelslistan blivit försenad flera gånger. Nu har det kommit ytterligare en proposition om försening, vilket vi ska fatta beslut om i höst. Trots lagstiftning har det alltså av många gånger rimliga skäl blivit förseningar med att få till en anslutning. En orsak är till exempel att majoriteten av regionerna håller på att byta stora vårdinformationssystem och annat.

Hur ska det gå med de upptagna regionernas och de privata vårdgivarnas anslutning till övriga delar av den nationella infrastrukturen? Den är ju betydligt mer omfattande. Detta bekymrar mig. Vilka lagar behövs för det, och när kommer de? Socialministern svarade att det finns åtta betänkanden i Regeringskansliet, men jag frågade också inom vilka domäner och områden som den nationella digitala infrastrukturen kommer att behöva ny lagstiftning. Vad kommer? Det har jag inte fått svar på.

Anf. 5 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Vi jobbar stenhårt med detta och kommer att återkomma med en lång rad propositioner för att möjliggöra en digital infrastruktur. Ett problem är att de tjänster som vi gärna vill ha och vill bygga ofta förutsätter att det finns en infrastruktur på plats, men historiskt har vi i Sverige inte sett till att ha en sådan klar.

Självklart behöver alla ansluta för att det här ska fungera. Därför måste vi med lagens hjälp se till att det blir så. Jag tycker att det är otroligt bra att det finns en samsyn om det nu, för den har inte funnits historiskt. Man har förlitat sig på frivillig samverkan och att regionerna skulle lösa saken själva, men det har inte blivit bra.

Nu behöver vi springa i kapp här. Vi jobbar stenhårt med en nationell digital infrastruktur som ersätter och kompletterar det som redan finns.

Man kan jämföra med vägnät. Det vi gör nu är att bygga ett vägnät som når ut överallt, men vi enas också om vilka vägskyltar som ska gälla på vägarna för att man ska hitta i systemet. Inget av detta finns i dag. Vi har hållit på att bygga många fordon – vi har byggt bilarna – men de har inte hittat fram ordentligt till patienterna. Dessutom har vägskyltarna ibland dirigerat dem åt olika håll när vi inte har kommit överens om vad vi kommunicerar.

Det här är en självklarhet i andra sammanhang. Ett eluttag ser likadant ut oavsett i vilken region i Sverige man befinner sig. En sladd ser likadan ut, och de passar ihop. Men så här är det inte på vårdsidan, utan där ser det olika ut. Det är såklart inte bra. Man kan beskriva en sjukdom på tio olika sätt, och när kodverket inte ser likadant ut blir det fel. Det måste vi rätta till, och eftersom vi låg så långt efter behöver vi nu göra allt detta i stor utsträckning samtidigt för att det ska fungera bra.

Det finns ett bra underlag från E-hälsomyndigheten för en färdplan. Det är en grundstruktur att arbeta efter. De har tagit fram i vilken ordning man borde bygga blocken. Det har vi naturligtvis som ledstång för att göra rätt och inte hamna fel.

Vi har förstås även EHDS att förhålla oss till. Vi ska klara det här inte bara i Sverige utan också i Europa. Om man besöker en akutmottagning i Europa eller befinner sig på resa och blir sjuk ska man veta att det finns information att tillgå om det egna hälsotillståndet.

Om vi klarar uppgiften har vi därtill stora möjligheter att få bättre forskning och statistik som gör att patienter kan få bättre behandling och att vi kan utveckla de nya läkemedel och medicintekniska produkter som vi behöver.

Anf. 6 ANNA VIKSTRÖM (S):

Herr talman! Tack igen, socialministern, för inlägget och svaret!

Jag undrar framför allt när dessa propositioner kommer. Kommer alla åtta att komma i vår? De finns i alla fall inte på någon propositionslista nu, vad jag kan se.

Jag vill nog replikera lite på detta med att inget finns när det gäller vägskyltar och så vidare – den symboliken. Det finns en digital infrastruktur hos Inera, som har byggts upp sedan 15–20 år tillbaka. Det är väldigt väl strukturerat hur dessa data ska se ut för att kunna presenteras där. Frågan är vad man kan återanvända, och detta behöver också komma in i den färdplan som jag pratar om.

Jag vill också säga att det sedan över hundra år finns sjukdomsklassifikationer som används globalt. Det finns alltså en hel del, men det behöver absolut fattas en hel del beslut i dessa frågor. Den stora utmaningen är att realisera den digitala infrastrukturen så att alla vårdgivares information om patienterna kommer med.

Det har precis som socialministern sa funnits initiativ, E-hälsa 2025, till exempel, som byggde på frivillighet och samverkan. Det är jättebra att samverka, men Statskontorets utvärdering visar att man inte kunnat få så tydliga resultat när det gäller en samordnad digitalisering. Det var ett bra försök, men det räckte inte.

Vi kan konstatera att det finns väldigt gott om visioner och utredningar när det gäller den nationella digitala infrastrukturen. Men nu behöver det verkligen bli verkstad. Med detta menar jag att det är bra att det har kommit många uppdrag, men det behövs verkligen konkretisering i form av den tydliga beslutade färdplanen och lagstiftning där man också kan se ansvarsområdena och vilka utförare som ska göra det ena och det andra när det gäller detta. Vi vet ju att det behövdes lagstiftning för den nationella läkemedelslistan, och det behövs nu också.

Anf. 7 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD):

Herr talman! Tack återigen, Anna Vikström, för att du lyfter en diskussion om något av det viktigaste vi gör just nu när det gäller hälso- och sjukvården för att se till att patienter får rätt vård och att man inte väljer att ta ett extra prov för att det är så krångligt att få del av patientens information från början. Detta är en väldigt angelägen uppgift som vi jobbar stenhårt med. Jag är glad att vi kan ha denna samsyn i grunden kring den här frågan.

Självklart har det funnits sjukdomsklassifikationer under hur lång tid som helst. Men datorer behöver få det översatt till ettor och nollor, och då kan dessa saker trots allt beskrivas på lite olika sätt. Det behöver översättas i ett kodverk som fungerar, och då behöver man vara överens om hur vi

översätter saker och ting när samma sjukdomstillstånd beskrivs på kanske sju olika sätt. Hur ser vi till att det översätts på rätt sätt in i vårt kodverk så att de på andra sidan förstår vad det är personen i fråga lider av? Där har vi inte nått ända fram än, och det behöver vi göra. Detta är superviktigt för att vi ska ha en bra hälso- och sjukvård, som är trygg och patientsäker och som dessutom värnar personalens tid.

Jag tycker också att det är intressant att de som är mest angelägna om att få detta på plats är patientföreningarna. Det handlar om de kroniskt sjuka och de som söker vård på olika platser. Vi har kunnat läsa exempel där en patient som har dubbel cancer får vård ena gången i Stockholm och andra gången i Uppsala, för det är där man är bäst på cancervården. Då kan det ta tre veckor för informationen att ta sig mellan de olika regionerna – mellan Stockholm och Uppsala. Att vi har det på det sättet i Sverige, långt in på 2000-talet, duger inte, och det tänker vi ändra på.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Prot. 2025/26:5
12 september

Svar på
interpellationer

§ 8 Svar på interpellation 2024/25:743 om momsbedrägerier

Anf. 8 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Marie Olsson har frågat finansminister Elisabeth Svan-
tesson när regeringen kommer att presentera de förslag som krävs för att
riksdagen ska kunna fatta beslut om att stoppa miljardrullningen i form av
momsbedrägerier. Interpellationen har överlämnats till mig.

Den organiserade brottsligheten är systemhotande och har flera finan-
sieringskällor, bland annat olika former av bedrägerier. Brottsvinster tvät-
tas i det finansiella systemet och återinvesteras i kriminell verksamhet.

I momsfusikutredningens slutbetänkande *Åtgärder mot mervärdes-
skattebedrägerier* (SOU 2024:32) föreslås att Skatteverket ska få verktyg
för att kunna strypa bedragarnas tillgång till momssystemet bland annat
genom att kunna avregistrera personer som begår momsbedrägerier. Be-
tänkandet har remitterats och bereds inom Regeringskansliet. Regeringen
avser att återkomma till riksdagen i närtid med förslag på åtgärder.

Regeringen arbetar systematiskt för att bekämpa olika former av be-
drägerier. Steg för steg ska tryggheten vinnas tillbaka.

Anf. 9 MARIE OLSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att tacka ministern för svaret på min
interpellation.

De organiserade momsbedrägerierna, så kallad karusellhandel, orsakar
varje år miljardförluster för staten. De hotar både skattesystemets legiti-
mitet och seriösa företags konkurrensvillkor. Skatteverket har under en län-
gre tid larmat om att internationella nätverk åter är aktiva i Sverige, och
Skatteverket har vädjat om skyndsamma åtgärder från regeringens sida.
Momsbedrägerier är brott där företag felaktigt hanterar mervärdesskatt ge-
nom att antingen undanhålla moms som ska betalas in till staten eller dra
av moms som aldrig har betalats.

Regeringen har sedan maj 2024 haft en färdig utredning, Statens
offentliga utredningar 2024:32, med konkreta förslag på hur skattemyn-

digheter kan ges bättre verktyg för att förebygga och stoppa bedrägerier. Men ingenting har hänt förrän nu, när förslagen äntligen finns med på listan över propositioner som regeringen avser att lägga fram i år. Det står att detta ska komma i december i år – det är 20 månader efter att betänkandet var klart. Jag kan tillägga att denna interpellation skickades in innan regeringen skickade ut sin propositionslista.

Herr talman! Brottslingarna har hittat nya kryphål med avancerade upplägg där skattepengar försvinner i karusellhandel och skenaffärer. Det svenska momssystemet är under attack, och flera miljarder rinner iväg. Skatteverket har hela tiden efterlyst bättre verktyg för att stoppa bedrägerierna och förebygga att de uppstår över huvud taget. Man efterlyser de åtgärder som finns i den färdiga utredningen. Så gott som alla remissinstanser har tillstyrkt förslagen i utredningen.

Slutbetänkandet är nu mer än ett år gammalt, och propositionen från regeringen kommer först i december. Under hela denna tid fortsätter den organiserade brottsligheten att tjäna miljarder på bedrägerierna. Min fråga till ministern blir därför varför det har tagit så lång tid att lägga fram förslagen om att stoppa momsbedrägerierna.

Anf. 10 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Man skulle kanske kunna karakterisera Marie Olssons inlägg som gnälligt. Det frågas varför det har tagit så lång tid. Då skulle man kunna svara som det är, nämligen att momsregleringar är mycket komplicerade saker. Det är komplicerat i sig självt med momssystem. Inte minst finns det också en EU-lagstiftning eller EU-regler på området att förhålla sig till. Man behöver alltså tänka igenom noggrant vad man gör för något.

Men, Marie Olsson, man kan också konstatera hur det ligger till efter era åtta år vid makten, med ett mycket svagt ledarskap för Sverige: Magdalena Andersson, Mikael Damberg, Morgan Johansson, Annika Strandhäll. Varför tog det så lång tid att över huvud taget få till stånd en sådan här utredning? Varför väntade den förra regeringen med att göra detta? Frågorna är givetvis obesvarade. Jag förstår det dåliga samvete Socialdemokraterna känner för att man lät den organiserade brottsligheten äta sig så djupt in i det svenska samhället.

Det finns alltså två alternativa svar på varför saker och ting tar tid, vid sidan av momssystemets komplexitet – komplexiteten med att detta regleras både på nationell nivå och på EU-nivå. Det handlar om den stora uppfinningsrikedom som finns när det gäller att begå olika typer av momsbedrägerier. Mycket av detta har varit omskrivet i medierna.

Det andra är givetvis det tomma bord som den förra regeringen lämnade efter sig när det gällde brottsbekämpning. Den mycket grova brottsligheten hade tillåtits äta sig in i det svenska samhället, i våra välfärdssystem, i skattesystem och ute på gator och torg.

Svenska folket var ju förundrade över den passivitet som rådde när det gäller att komma åt olika typer av fusk och bedrägerier. Det är lätt att vara stöddig när man är i opposition, men det klär en illa när man har varit så svag i regeringsställning som Socialdemokraterna var när det gäller den organiserade brottsligheten.

Nu kommer i stället åtgärd efter åtgärd. Men man undrar var Socialdemokraterna är i allt detta. Vad hände egentligen i Botkyrka? Det undrar många. Hur ser kopplingarna ut mellan olika typer av bedrägerier, brotts-

lighet och fusk i vårt svenska samhälle? Vi ser det på gator och torg. Vi ser det överallt, också i moms-systemet.

Här vidtar regeringen nu efterlängtnade åtgärder för att pressa tillbaka den kriminella ekonomin. Det har behövts på flera områden och behövs fortsatt på flera områden. Telefonbedrägerier är ett exempel där vi har behövt både vidta och göra kraftiga åtgärder och markeringar.

Den förra regeringen valde att skapa gräddfiler för vissa konstigheter, exempelvis när det kommer till telefonförsäljning. Lotter och spel skulle få säljas utan skriftligt samtycke. Varför lät man det vara så? Det är givetvis svårt att säga. Men vi skulle kunna gissa att det berodde på att ett parti hade ett eget lotteri som de tjänade pengar på.

Vi har nu i stället pressat tillbaka bedrägerierna. Brottsvinsterna har minskat med 40 procent. Där vissa stod handfallna har vi varit aktiva och pressat tillbaka kriminaliteten.

Nu kommer också förslagen för hur vi ska pressa tillbaka momsbedrägerierna. Det är ett mycket viktigt arbete. Den typen av MTIC-bedrägerier eller karusellbedrägerier där man länsar vårt skattesystem på pengar ska det sättas stopp för. Men jag undrar varför det inte gjordes under de åtta år då Marie Olssons parti hade makten.

Anf. 11 MARIE OLSSON (S):

Herr talman! Jag vill börja med att bemöta att ministern upplever det här som gnälligt. Detta är oerhört allvarliga brott som dränerar staten på miljarder, på skattepengar som vi betalar in. Om ministern upplever det som gnälligt får det i så fall vara upp till ministern.

Och som vanligt är det Socialdemokraternas fel igen, enligt ministern, som säger att det var tomma bord. Men när Skatteverket slog larm under den socialdemokratiska regeringen blev det snabbt fart på politiska beslut. Den socialdemokratiska regeringen visade på handlingskraft och införde motåtgärder, som ledde till att över 60 personer dömdes för bedrägerierna.

Vi pratar om miljardförluster på grund av momsbedrägerier. Men ministern ägnar sig åt att prata om telefonförsäljning och lotteriförsäljning. Det säger ganska mycket om den här regeringen och om hur allvarligt man tar på olika saker. Det är mycket beklagligt.

Efter de beslut som den socialdemokratiska regeringen tog har de kriminella ligorna nu hittat nya sätt att genomföra momsbedrägerier. En ny våg sköljer in över Sverige. Det behövs ytterligare åtgärder för att stoppa det.

Det föreslås nu åtgärder, som det kommer en proposition om i december. Det är väldigt bra – bättre sent än aldrig. De skulle innebära att vi skulle kunna kraftigt minska momsbedrägerierna och de miljarder som i nuläget flödar ut till kriminella. Vi är också flera som är övertygade om att en del av de här miljarderna flödar ut till gängkriminaliteten i Sverige. Det göder gängkriminaliteten. Därför är det än mer angeläget att vidta åtgärder.

Inom EU beräknar man att momsbedrägerierna kostar ungefär 600 miljarder kronor per år. Det är oerhört mycket pengar. Och några av de miljarderna kommer från momsbedrägerier i Sverige.

Det finns ytterligare ett sätt att komma åt detta. Här kommer socialdemokratiska förslag, som ministern efterfrågar. Utöver det som föreslås skulle man kunna lyssna på vårt förslag om att införa en svensk maffia-

Prot. 2025/26:5
12 september

Svar på
interpellationer

lagstiftning. Genom den skulle hela nätverk och organisationer kunna dömas utifrån mönster hos organiserad brottslighet, som momsbedrägerier. Med en maffialag skulle vi också kunna hålla alla som tecknar avtal och kontrakt med kriminella organisationer och deras företag ansvariga för att de medverkar i bedrägerierna. Kort sagt skulle vi komma åt betydligt fler personer som på olika sätt medverkar till att den systemhotande organiserade brottsligheten får pengar från våra gemensamma skattepengar till sina verksamheter och sitt lyxliv.

Ministern har påtalat att vi socialdemokrater inte har några förslag. Jag har nu framfört förslag. Jag skulle vilja avsluta anförandet med att fråga ministern om ministern är beredd att vidta ytterligare åtgärder för att sträma åt möjligheterna till momsbedrägerier ännu mer. Vi vet nämligen att när vi har infört vissa åtgärder hittar man nya kryphål. Nu kommer det förslag på nya åtgärder från regeringen i propositionen. Risken är att man hittar nya kryphål.

Är ministern beredd att vidta ytterligare åtgärder, till exempel införa en svensk maffialagstiftning?

Anf. 12 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Den här regeringen vidtar åtgärd efter åtgärd. Låt mig återkomma till det.

Den viktigaste åtgärden för att fortsätta mot en utveckling där svenska folket kan känna mer tillförsikt både för framtiden och för sin egen trygghet är dock att hålla den röra som skapade de problem vi har i Sverige borta från makten. Morgan Johansson och andra socialdemokrater uttalade att de snart hade besegrat gången medan problemen på gatorna eskalerade.

Vi hör också Marie Olsson tala om hur förfärligt det är att jag pratar om telefonbedrägerier, som är något som eskalerade och som eroderade människors trygghet. De stal inte bara många äldres sista pengar utan också deras sista tillit till det svenska samhället. Det är ingenting man kan förminska.

När jag hör socialdemokrater förminska telefonbedrägerier och den rädsla som äldre känner när det ringer undrar jag alltid om de känner någon genuin ånger över att de berikade sig själva. De lät unga människor – i medierna har det till och med pratats om kopplingar till kriminella – sitta nere på spanska solkusten och ringa äldre för att sälja lotter och låta dem känna förtvivlan och rädsla. Finns det en genuin ånger över att de gjorde sig till en del av en sådan kultur?

Den här regeringen agerar i motsatt riktning, för att vinna tillbaka tryggheten och för att trycka tillbaka de kriminella. Brottsvinsterna från telefonbedrägerier har minskat med 40 procent. Vi har tagit bort de socialdemokratiska gräddfilerna för att sälja lotter utan samtycke på telefon. Allt det gör vi för att återuppbygga och återskapa den trygghet som äldre och utsatta människor förtjänar att ha.

När telefonen ringer hemma ska man kunna tänka med glädje att det är barn eller barnbarn som vill höra hur det är eller att det är ett besked från vårdcentralen. Man ska inte känna rädsla för att det ska vara bedragare eller påstridiga försäljare från Barcelona som vill att man spelar bort sina pengar.

När det kommer till momsbedrägerierna vidtas nu åtgärder. Precis som interpellanten noterar är förslagen upptagna på propositionslistan. Nu

kommer det åtgärder. Under åtta år med Socialdemokraterna kom inte de åtgärderna. Nu kommer de.

Det har även kommit mer pengar till rättsväsendet. Det är skärpta straff, nya befogenheter och nya verktyg. Vi slår sönder den kriminella ekonomin med åtgärd efter åtgärd. Vi har ställt krav på bankerna. Vi har gett uppdrag till Post- och telestyrelsen och uppdrag till Finansinspektionen om investeringsbedrägerier och bättre tillsyn. Vi har tillsatt en IDA-grupp för att departementen i samverkan med varandra ska motverka brottslighet. Vi träffar även teleoperatörer och banker och ställer krav.

Det kommer nya EU-regelverk, som vi är med och förhandlar fram, som går hårdare åt kriminaliteten. Vi utvecklar även penningtvättstillsynen. Det har kommit förslag om att ha krav på tillstånd och om förbud mot informell hawala, vilket i stor utsträckning används av de kriminella. Där vidtog inte den förra regeringen och Socialdemokraterna de åtgärder som behövdes.

Så här kan vi fortsätta på område efter område. Det är en sak att vara kaxig i en talarstol eller att posera stramt på en bild på sociala medier och låtsas att man vill bekämpa brottslighet. Men i verkligheten vet vi vad som gäller med Socialdemokraterna. Då ska Daniel Helldén och Miljöpartiet ha fri hippielek i rättssystemet igen.

Jag ska göra allt för att det inte ska bli på det sättet.

Anf. 13 MARIE OLSSON (S):

Herr talman! Jag är förvånad över nivån på den här debatten, måste jag säga. Men jag ska kanske inte vara det.

Lotteriet är ministrarnas stora talepunkt; det har jag förstått sedan länge. Jag förminskar inte. Däremot ägnar jag mig åt det som jag har ställt en interpellation om, och det är faktiskt momsbedrägerier. Det är inte lotterier och telefonförsäljning. Det är momsbedrägerier som jag har ställt en fråga till ministern om. Jag önskar att ministern också kunde hålla sig till det ämnet.

Vi kan då gå åter till det ämne som vi faktiskt ska prata om. Den europeiska åklagarmyndigheten, Eppo, slog i vintras till mot en stor organisation i Europa som misstänkts ha tjänat över 5 miljarder euro, motsvarande ungefär 55 miljarder svenska kronor, genom liknande momsbedrägerier som nu förekommer i Sverige. I det här fallet var det i Italien, Spanien, Bulgarien och Kroatien. Totalt utreds nu 200 personer och 400 företag i den härvan.

I det här fallet har det visat sig att det finns kopplingar till kända maffiafamiljer, maffiaklaner. Det leder till slutsatsen att momsbedrägerierna i Sverige också göder gängkriminaliteten i Sverige. Det är därför det är så viktigt att stoppa dem.

Jag kan återigen konstatera att SD-regeringen har haft 16 månader på sig att vidta åtgärder mot bedrägerier som kostar staten miljarder och som göder kriminaliteten och gängkriminaliteten i vårt samhälle. Först nu ser vi att en proposition kommer – i december i år, 20 månader efter att betänkandet var klart.

Eftersom ministern har sista ordet har jag en from förhoppning om att ministern håller sig till ämnet och att regeringen ser denna ekonomiska brottslighet som akut och snabbt vidtar handlingskraftiga åtgärder inom det här området för att vi ska stoppa utflödet av våra gemensamma skatte-

Prot. 2025/26:5
12 september

*Svar på
interpellationer*

medel till kriminella och gängkriminella. Ett medskick, för att få stopp på detta, är även att införa en svensk maffialagstiftning.
(Applåder)

Anf. 14 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det var en applåd – inte som i den obestämda artikeln ”en”, utan som i räkneordet ”en”. Jag tror inte att det imponerar på svenska folket att man under så lång tid misskötte rättsväsendet.

Man kan prata om maffialagstiftning, posera i sociala medier eller säga tuffa saker. I realiteten vet vi att Socialdemokraterna satt och sitter i knät på Vänsterpartiet och Miljöpartiet, där det inte blir åtgärder mot kriminella.

Den här regeringen kommer tvärtom med åtgärd efter åtgärd. Det är därför det är viktigt att se dem samlade. När det gäller momsbedrägerierna vidtog den förra regeringen inte de åtgärderna under sina åtta år vid makten.

Nu konstaterar interpellanten att lagförslagen mot detta kommer. Det är väldigt bra. Vi ska inte ha momsbedrägerier. Alla typer av fusk och bedrägerier ska bekämpas. Det kan argumenteras för att momsbedrägerier är synnerligen allvarligt eftersom man stjälar andras inbetalda skattepengar. Det är oanständigt, och det ska bekämpas. Men den ekonomiska brottsligheten och kriminaliteten måste bekämpas samlat. Det ska givetvis ske med nya och bättre verktyg på momsområdet, där vi vidtar åtgärder som den förra regeringen inte gjorde.

Men detta måste också bekämpas genom att pressa tillbaka hela kriminaliteten. Det är därför vi lanserar strängare straff, ger mer resurser till rättsväsendet och bygger nya fängelseplatser. Det är därför vi ger nya uppdrag till en rad myndigheter. Det är därför vi startar ett finansiellt under rättelsecentrum där vi låter många myndigheter, bland annat polisen, samverka med varandra. Det är därför vi har skärpt kraven på bankerna. Det är därför vi inte tycker om lurendrejeri via telefon. Det är därför vi har vidtagit åtgärder mot hawala. Det är därför vi avser att vidta åtgärder vad gäller kontantutförsel ur landet. På område efter område där ni var passiva är vi aktiva, för vi ska vinna tillbaka tryggheten.
(Applåder)

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 11 september

2025/26:1 Arbetslösheten bland personer med funktionsnedsättning
av *Serkan Köse* (S)

till arbetsmarknadsminister Johan Britz (L)

2025/26:2 Ungdomsarbetslösheten

av *Jonathan Svensson* (S)

till arbetsmarknadsminister Johan Britz (L)

2025/26:3 Sveriges åtaganden inom ESR-sektorn till 2030
av *Joakim Järrebring* (S)
till klimat- och miljöminister Romina Pourmokhtari (L)

Prot. 2025/26:5
12 september

2025/26:4 Åtgärder mot ungdomsarbetslösheten
av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknadsminister Johan Britz (L)
2025/26:5 Arbetslösheten i Sverige
av *Serkan Köse* (S)
till arbetsmarknadsminister Johan Britz (L)

§ 10 Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 11 september

2025/26:3 Specialsjöfart och sjöfartsstöd
av *Niklas Karlsson* (S)
till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

§ 11 Kammaren åtskildes kl. 9.44.

Sammanträdet leddes av talmannen.

Vid protokollet

REBECCA HEINEMANN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Anmälan om ny riksdagsledamot.....	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Meddelande om debatt med anledning av budgetpropositionens avlämnande.....	2
§ 5 Anmälan om faktapromemorior	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 7 Svar på interpellation 2024/25:742 om färdplan för nationell digital infrastruktur	3
Anf. 1 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	3
Anf. 2 ANNA VIKSTRÖM (S)	4
Anf. 3 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	5
Anf. 4 ANNA VIKSTRÖM (S)	6
Anf. 5 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	7
Anf. 6 ANNA VIKSTRÖM (S)	8
Anf. 7 Socialminister JAKOB FORSSMED (KD)	8
§ 8 Svar på interpellation 2024/25:743 om momsbedrägerier	9
Anf. 8 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	9
Anf. 9 MARIE OLSSON (S)	9
Anf. 10 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	10
Anf. 11 MARIE OLSSON (S)	11
Anf. 12 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	12
Anf. 13 MARIE OLSSON (S)	13
Anf. 14 Finansmarknadsminister NIKLAS WYKMAN (M).....	14
§ 9 Anmälan om interpellationer	14
§ 10 Anmälan om fråga för skriftligt svar	15
§ 11 Kammaren åtskildes kl. 9.44.	15